

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 19.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hír-
detések díjszabás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bánági
zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmentlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fő-
szerkesztő dr. Marton Ernő, Fele-
lős szerkesztő Jámor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Szerda, 1932 aug. 24.

5692. ÉV
AB 22.

XV. ÉVF.
192. SZÁM

VILAG TÖRRE

Uj konjunktura küszöbén állunk-e?

A mai gazdasági és szociális élet szét-
ágazódása, komplikáltsága, valamint a
tőkés termelési rendszer törvényszerű-
ségeinek nem elég alapos ismerete az
oka, hogy a bekövetkező eseménye-
ket nem lehet előre észrevenni; sőt,
amikor már benne vagyunk valamely
állapotban (konjunktura vagy krízis),
akkor sem vagyunk teljesen tisztában
a helyzettel. Főleg az átmeneteket nem
tudjuk jól megítélni. Amikor benne vol-
tunk a legnagyobb konjunkturában,
fogalmunk sem volt róla, hogy kon-
junktura van, a krízis megkezdését egy
általán nem vettük figyelembe és csak
annak mély fokán eszméltünk rá. Vi-
szont amikor már teljesen benne vol-
tunk, elvesztettük a fejünket, nem lát-
tunk semmi kivezető utat. Pedig min-
den krízisből van kivezető út, mert az
élet nem állhat meg. Akár szociális át-
alakulás, akár a mai rendszer keretein
belül, de minden krízisnek meg kell
oldódnia, mert krízisben az emberiség,
a nagy tömeg sokáig megélni nem tud.
Hogy melyik megoldásnak kell bekövet-
keznie, azt mondenki világnézeti fel-
fogása szerint döntötte el, de senki sem
objektíven. A mai krízis főleg azért
okozott sok zavart és fejtelenséget,
mert nem hasonlítható össze semmiféle
előző krízissel. Pedig itt egy nagy téve-
dés van. A mai krízis is a termelési
rendszer szerves következménye és
azért tünetei is ugyanazok, legfeljebb
súlyosságban különbözik. De nem sza-
bad elfelejteni, hogy minden krízis a
mai termelési és társadalmi rend más
és más fázisainak a kifejezője. Egyet-
len krízis sem hasonlít az előző krízis-
hez, mindegyiknek van valami külön-
leges, megkülönböztető jellegzetessége.
Sőt minden állammak, mint gazdasági
egységnek és minden termelési ágak
krízis jellege más és más. Ez teljesen
hasonlatos az emberi szervezet krízisei-
hez, amely átmege a fogyástól
kezdve a pupertason át az öreg korig.
Itt is minden krízis kor, nem és egyén
szerint változik és mégis nagyjából
hasonló.

Hogy egy fix pontot lehessen kapni a
termelési és elosztási rendszer örökké
változó fázisaiban, önkéntelenül fel-
vetődik a kérdés, hogy mikor kezdő-
dött a krízis? Mivel a krízis lavináját
közvetlenül a fogyasztás csökkenése
indítja meg, a konjunktura tetőfokának
és egyúttal a krízis kezdetének időpont-
ját akkorrá kell megjelölnünk, amikor a
hitel a legnagyobb kiterjedtséget éri el,
mert ez a tünet a fogyasztóközönség
kimerülésének a jele. T. i. a termelt
árut csak forszírozva lehet kihelyezni
— a nagyfokú kihitelezéssel. Viszont a
krízis mély fokát akkor érjük el, ami-
kor a hitel hiánya a legnagyobb, vagyis
amikor az insolvenciák, bukások, leépí-
tések, árcsökkenések elérték a tetőpon-
tot. Ezáltal sok tőke elvesz, csökken a
kamatteher, az adós és hitelező közti
viszony úgy, ahogy elrendeződött és a
fogyasztóközönség megszabadulván a
sok tehertől, az olcsóbb árak mellett is-
mét vásárlóképes lesz. Ennek a folya-
matnak szemtanúi voltunk az elmúlt
esztendőben. Az volt a hangulat, hogy
itt már csak valami felfordulás segít-
het. Vagy vajon lehet-e még kilábalás?
De im, tanúi vagyunk egy lassu, de
fokozatos áremelkedésnek az élelmicik-
kek terén, majd jön az angol helyzet
javulása, a newyorki tőzsde-hausse és
sok más olyan jelenség, amiből arra le-
het következtetni, hogy van kiút ebből
a krízisből. Sokan most is pesszimisz-

Még ebben a parlamenti szesszió- ban megszavazzák a konverzió módosítását

Elkészült a bírói likvidációt helyettesítő új kényszeregyezségi tör- vény, amely a kereskedőkre is kiterjeszti előnyeit és kedvezményeit

Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. (Az
Uj Kelet tud.) A belpolitikai élet homlok-
terében a konverzió módosítása és a bírói
likvidáció kérdése áll, amely újra kiélez-
te az ellentéteket nemcsak a kormány és
az ellenzéki pártok, de a kormánypárt
belső frakciója között is. Eleinte arra
lehetett számítani, hogy a liberálisok
passzív magatartást fognak tanusítani a
konverzió módosításával szemben, sőt azt
is valószínűnek tartották, hogy a liberá-
lis párt a bankok érdekeit védve csatla-
kozni fog a módosításhoz. A konverzió

körül dúló harcok legújabb fejleménye
most az, hogy a liberálisok politikai tő-
két kovácsoltak ebből a kérdésből és ők
is nyílt harcot indítanak a konverzió
megszortása ellen, hogy ezáltal kimélyít-
sék a szakadékot a kormánypárt és a pa-
raszttömegek között.

Ez a fordulat minden valószínűség
szerint elő fogja segíteni a kormánypárti
frakciók megegyezését, hogy zárt egység-
ben vonulhassanak fel az ellenzék táma-
dásai ellen.

Már a legközelebbi napokban sor kerül a módosítás megszavazására

Erre mutat az Argus legutóbbi híradá-
sa is, mely szerint a konverziós törvény
módosítására még ebben a szesszióban
sor kerül és az elhalasztásról szóló hírek
nem felelnek meg a valóságnak. Ma dél-
előtt értekezlet lesz ebben az ügyben Mi-
ronescu lakásán Vajda elnöklété alatt,
délután pedig a minisztertanács fogja a
végős döntést meghozni.

Állítólag már meg is formulálták a
konverzió módosításának közös platform-
ját, amely két alapelvből indul ki: 1. a
konverzió előnyei kizárólag a minősített
mezőgazdák részére biztosítandók; 2. a
konvertálandó adósságok összegét le kell
szorítani, — és ezek alapján a következő
két pontba sűrűsödik a módosítás lénye-
ge:

1. A konverziós törvény által biztosít-
ott előnyökből ne részesülhessen más,
mint csakis minősített mezőgazda, amely-
nek meghatározása a meghatározott jöve-
delmi kvóta alapján kell, hogy történjen.
Csupán annyi változás lesz, hogy ezt a
kvótát 90 százalékról 60—70 százalékra
foglalják leszállítani.

2. A tíz hektáron felüli földbirtokok
tulajdonosai részére 5 millió lejben maxi-
málják a konvertálandó adósságok össze-
gét, bármilyen nagyságú földbirtokkal
birjanak is.

Mit tartalmaz a végleges mó-
dosítás

Mironescu javaslata előírja, hogy a
konverzió kedvezményeire reflektáló
adós jövedelmeinek 90 százaléka mezőgaz-
dasági eredetű kell, hogy legyen. Ezt a
kvótát túlzottan találták és most egy
újabb kvóta megállapításáról tárgyal-
nak, 60 és 70 százalék között.

A mezőgazda fogalmának ezen megha-
tározása vonatkozik mindazokra is, kik
nek adósságai jogszerint konvertálandók,
valamint a közép- és nagybirtokosokra
is. Ennek a megoldásnak a hívei úgy
gondolják, hogy így kiküszöbölhető lesz
az a visszárs állapot, hogy bárki mező-
gazdának jelentve ki magát, megszaba-
duljon kereskedelmi, ipari, vagy egyéb
adósságaitól.

Ami a bárki részére megállapított 5
millió lejes maximális konvertálandó ösz-
szegét illeti, a következő magyarázatot
adják:

Minden konverziót kérő 10 hektáron fe-
lüli földbirtokos helyzetének esetenkénti
megvizsgálása a parlamentnek leg-
alább is egyhónapi munkáját venné
igénybe, a kormányra nézve legkevésbé
sem kedvező atmoszférában és így sem
lennének kiküszöbölhetők a tévedések és
igazságtalanságok.

dik meg. A gép, a racionalizálás kiker-
gette őket egzisztenciájukból, ki az or-
szágukat.

Most még akad némi munka a mező-
gazdaságban, aratnak és behordanak, kül-
lönösen Közép- és Délnémetországban,
de rövidesen ez is elmúlik és ki tudja, az
ártatlan vándorok nem fognak-e tömör-
ülni olyan bandákba, mint angliai előd-

jeik. A rendezett, a tiszta, a gondos Né-
metország földje könnyen átváltozhat
rablókalandok országává. De hinni kell a
németek organizatorikus erejében, abban,
hogy nem engedik elfajulni ezt a jelen-
séget és nem engedik, hogy ugyanaz tör-
ténjen, ami az angol elődökkel, akiket IV.
Edvard ezrével akasztott és huzatott
karóba.

Hitler szelid hurokat penget

Bizony, hogy szelid hurokat penget a
kampószerkesztes diktátorjelölt. Persze
nem a zsidók felé enyhült meg rettenetes
haragja, hanem a pénzeszsákok irányá-
ban.

Most, hogy félig-meddig már a hatal-
mon érzi magát Adolf ur, a zabolátlan
forradalmár, a tőke és a kapitalizmus ke-
gyetlen ostromozója, enyhe, de határozott
szerelemi vallomást tesz a nagyvállala-
toknak.

— Rágalom az — mondja Hitler leg-
újabb interjújában —, hogy ha hata-
lomra kerülök, meg akarom semmisíteni
a nagyvállalatokat. Ellenkezőleg, becüs-
löm a nagyvállalatokat, legfeljebb arra
gondolok, hogy gondoskodjak az ipari tu-
lajdon szélesebbkörű elosztásáról.

Kijelentette ezenkívül, hogy soha sem
törekedett diktatori hatalomra és ha át-
veszi az uralmat, akkor sem lesz diktátor.
Hát erre gondol Hitler.

A nagytőkének és a nagyiparnak — ha
ugyan eddig félt volna — nincs többet
miért félnie a fiók-Mussolinótól.

Nem kell félni Hitlertől, csak le kell
adni szorgalmasan a kampószerkesztes-
briganti csapatoknak a profit egy részét.

Mert nyilván ezt értette Hitler azalatt,
hogy „gondoskodni fog az ipari tulajdon
szélesebbkörű elosztásáról”.

Mindenért a zsidó hibás

Ha pedig a hibás nem zsidó, akkor rá-
sütik a zsidó bélyeget. S bár nem ez az
első eset a történelem folyamán — az
alábbi háborúskodás azonban iskola-
példája annak, hogyan kell ezt csinálni.

Mert arra aztán senki sem gondolha-
tott volna, hogy Anglia és Irország vám-
háborújának is a zsidók, vagy a zsidó
lenne az okozója. Már pedig éppen erről
van most szó az angol sajtóban.

Erről is heves sajtókampányban St.
John Ervine, aki „a zsidó” De Valera
ellen röpi az éles cikkeket nyilat. „Min-
denki tudja, hogy De Valera egy portugál
zsidó” — írja Ervine. És ez bizony su-
lyos érv.

Annál is inkább, mert ezzel a megál-
lításával valóban mindenkinél többet tud.
Már csak azért is, mert mindenki úgy
tudja, hogy De Valera Newyorkban szü-
letett, apja katolikus spanyol volt, anyja
pedig az ír katolikus anyaegyház szü-
löttje vala.

De Valera azonban nehézségeket csinál
Angliának. Ergo — zsidó!

Ami elegendő ahhoz, hogy diszkreditál-
va legyen. De Valera azonban még sem
zsidó. Sőt, ellenkezőleg: hamisítatlan
katolikus.

Most már csak az a kérdés, kit akart
inkább ütni St. John Ervine: De Valerát
azzal, hogy zsidó, avagy a zsidókat, azzal,
hogy minden bajnak ők az okozói.

Azt hisszük — mind a kettőt. Sőt egé-
szen valószínű, hogy St. John Ervine
előbb fog kibékülni a katolikus De Vale-
rával, mint megbékülni a zsidókkal...

Ma munkanélküliek, holnap rablóbandák

Aki az utóbbi években járt Németor-
szágban, emlékezhetik, milyen nagy a
tisztség és rend mindenfelé, mennyire
nem zaklatják az embert a koldusok. Aki
azonban ma járna Németországban, cso-
dálkozással tapasztalná a rengeteg kol-
dust, akik már kiszorultak a városból.
Nem is koldusok, munkanélküliek. A
munkanélküli segélyből önmagukat
képtelenek eltartani, mert a
pénzt, amit kapnak, családtagjaiknak
kénytelenek odaadni. Ők maguk tehát ki-
kerültek az országutra, a falvakba és így
tartják fenn könyöradományokból, leg-
inkább természetbeniekől szédült életü-
ket.

Vajamelyest emlékeztet ez azokra az
időkre, amikor Angliában megindultak a
szövőgyárak, amikor átalakították a ha-
talmatlan földterületeket legelőkké, kihaji-
gálták a kicsiny bérlőket bérleteikből, a
juhok foglalták el az emberek helyét és
ezek az emberek ezerszámra járták be az
országot. Egyideig koldultak, majd kény-
szerűségből és sok esetben hajlamossá-
gából is utonálló bandákká verődtek. A né-
metek esetében is körülbelül ez ismétlő-

tikusan itélik meg a helyzetet és ezeket mesterséges dolgoknak tartják. De ez tévedés, mert ez előtt 1—2 évvel lehetetlen volt egy tőzsde-hausse és aki megpróbálta volna, súlyosan ráfizetett volna. A magasabb gabonaárak sem a helyenkinti rossz termés eredménye, mert a világ összgabona termelése a különböző éghajlati viszonyok miatt sohasem függ az időjárástól, hanem a termelési módtól, tehát az emberi akaratától és munkaképességétől.

Már pedig az ember csak akkor termel intenzíven, ha kifizetődik. Viszont a múlt évi árak szerint nem fizetődött ki és azért nincs most elegendő, de részben azért is, mert az említett oknál fogva a vásárlóképesség is emelkedett (világviszonylatban). *Kétségtelen tény tehát, hogy a konjunktúra urban van.* De azért ne örvendezzünk túl korán. A boldogság korszaka még nagyon távol van, különösen — tőlünk. A konjunktúra még nem jelent boldogságot mindenkinek, sőt a konjunktúra jelenti a drágaságot, amit a dolgozó rétegek nem sokáig bírnak és mondhatni, hogy ezek a rétegek többet panaszkodnak a konjunktúra alatt, mint a krízis idejében. De van más ok is. Említettük, hogy a krízis gazdasági egységeként és termelőágakként más és más. Ott, ahol a gazdasági törvényszerűségeknek szabad folyást engedtek, mint Angliában és Amerikában, ott mélyebb is volt a krízis, az árcsökkenés, a leépítés, a bukások nagyobb erővel dühöngtek, de ezzel szemben hamarabb helyre is áll az adós és hitelező, a termelő és fogyasztó közötti normális viszony, tehát a krízis hamarabb el is mulik. Ott viszont, ahol ezt a folyamatot mesterséges eszközökkel próbálták szabályozni, ott a krízis tovább lapang. Pl. Olaszországban a gazdasági élet teljesen kötött, ez az ország a lapangó gazdasági krízis állandó állapotában él, vagyis állandó szegénységben. Vannak államok, amelyek a gazdasági élet szelidsége és szilárdsága folytán, mint pl. Svájc, a skandináv államok, Hollandia, Dánia, stb. egyáltalán, vagy nagyon kis mértékben szenvedték át a krízist. Nálunk két ok játszik közre, amely megakadályozza a krízis likvidálását. Az első a mindenkor kormányhatalomnak a gazdasági életbe való állandó beavatkozása, amely többek között pl. a konverzióval teljesen megakadályozta a hitelező és adós közötti viszony normális, szükségszerű rendezését. Nem bukott el a gyenge, de viszont nem fizetett az erős sem. A másik fontos ok pedig, amely a mi gazdasági életünkben nincs eléggé figyelemre méltatva, az az évtizedes kormányzati program, hogy mesterségesen t. nyészsen ki egy gazdag vezető réteget. Az egész államháztartás, a gazdasági életbe való tulságos beavatkozás, a közgazdasági szervek folytonos csereberélése, a korrupció mind ennek a folyamán. Ez a politika pedig arra vezet, hogy minden töketelblet nem a gazdasági élet tényezői, a termelő rétegek kezén marad, hanem attól teljesen idegen rétegeké lesz, a bürokráciáé és a politizálóké és nem fordítatik ismét a termelés fokozására és állandó értékek termelésére, hanem főleg luxusra és pénzhalmozásra. Nálunk sok a betét, de kevés a részvénytőke, sok a luxusautó, de rosszak az utak, a vasutak; sok a korsma, mulatóhely, de kevés a komfortos lakás. Sok a komisszió, jeton, stb. de alig épült középület. A gazdasági életben be nem kapcsolt tőke nem vállalkozó szellemű, nem alapít, nem épít, hanem vagy bankba teszi a pénzt vagy régi értékeket egyszerűen összevásárol. Már pedig ezzel fejlődés nincs. Azért volt nálunk a legnagyobb konjunktúra idején is nagy szegénység és nyomoruság, pénzhány és alacsony munkabér. Azért maradtak rosszak az utak és a vasutak. Ha ez a politika tovább is meg fog maradni, akkor hiába köszönt ránk a megváltó konjunktúra, mi továbbra is az állandó pauperizálódás stádiumában fogunk maradni és csak messziről fogjuk szemlélni a külföld konjunkturáját. L. L.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELEKE:
HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

Amerika kiutasította a pilótáper hőseit

Newyork, aug. 23. A bevándorlási hivatal kiutasítási végzést küldött Miss Millernek, a most lezajlott pilótáper hősnőjének, aki angol állampolgár. Ugyancsak kiutasítják a felmentett

Lancaster kapitányt is, aki ugyancsak angol állampolgár. A kiutasítottaknak két héten belül el kell hagyniuk az Egyesült Államok területét.

Elmaradnak az őszi hadgyakorlatok

A bevonulások a rendes időben történnek meg

Bucuresti-Bukarest, aug. 23. Kormánykörökből származó hírek szerint az őszi hadgyakorlatokat nem tartják meg, mert a hadügyi tárcára költségvetésileg előirányzott összeg már majdnem kimerült, rendkívüli hitelt pedig a mai viszonyok között a kincstár nem bírta el erre a célra. Egyébként sokkal

fontosabb a katonatisztek fizetésének pontos kiutalása, mint a hadgyakorlatok megtartása.

A hadgyakorlatok tehát elmarad, az őszi bevonulásokat azonban nem halasztják el, mint ahogyan erről hírek kerültek a forgalomba.

Negyvenhárom halottja van Bretagneban a hóhullámnak

Harminc halálos fűrdőkatasztrófa Bécsben és Berlinben. Harmincöt és harminchétfokos rekordhőség

Párizs, aug. 23. A legutóbbi napok rendkívüli hősége Bretagneban számos ember-áldozatot szedett. Az Echo de Paris rennesi jelentése szerint csak a tegnapi nap folyamán egymagában 22 mezőgazdasági munkás halt meg nap-szúrás következtében. A hóhullám kezdete óta Bretagneban összesen 43 gazdasági munkás vesztette életét a hőség következtében.

Bécs, aug. 23. Bécsben tegnap tetőpontját érte a kánikula. Árnyékban 35 C fokot mutatott a hőmérő és aki csak tehette, menekült a főváros háztengeréből a dunai strandokra. Fűrdőzés közben 18 halálos szerencsétlenség történt.

Berlinben tegnap árnyékban 37 C fokot mértek. Estefelé felhők kezdtek tornyosulni és nagy vihar keletkezett, amely azonban nem hozott záporosít és megkönnyebbülést, mert csak Pommerániában és Brandenburg északi vidékein volt nagyobb eső. A berlini tavakon az orkán következtében sok vitorlás és regattacsónak felborult, de emberélet nem veszett oda, ellenben a fűrdőzésnél 12 ember belefullt a vízbe.

Sensburg, aug. 23. A Sensburg melletti Czoos-tavon tegnap a hirtelen támadt vihar következtében elsüllyedt egy vitorlás csónak. A négy bennülő közül csak egy menekült meg.

Be tudja-e váltani a szovjet ősszel esedékes 45 milliárd lejnyi váltóját?

Anglia kénytelen beengedni az orosz árukat, különben befűthet a szovjet váltókkal

Berlin, aug. 23. Angol és német közgazdasági körökben nyugtalanító hírek kerültek forgalomba arra vonatkozóan, hogy az idei ősz és tél folyamán esedékessé váló nagyszögű szovjet-váltók nem kerülnek majd beváltásra. A mennyiben ezek a híresztelések valónak bizonyulnának, súlyos csapást jelentene mindkét állam iparára, amely az utolsó évek folyamán igen magas összegű áruhitelt bocsátott az oroszok rendelkezésére.

Az, hogy a szovjet idáig minden váltókötelezettségének eleget tett ismeretes, a múlt tehát nem nyújt okot a bizalmatlanságra s éppígy az orosz külföldi adósságok abszolút magassága sem. Angol részről 855 millió rubelre becsülték a múlt év őszén a külföldön forgalomban levő szovjetváltók értékét, vagyis körülbelül 75 milliárd lejre. Ez az összeg a múlt esztendő óta nem lett kisebb, ellenkezőleg, minthogy a szovjet közben új megrendeléseket eszközölt, erősen megnőtt s a német szakértők ezen az alapon valószínűnek tartják, hogy az idei október 1-e és a jövő év április 1-e között körülbelül 45 milliárd névértékű szovjetváltó válik esedékessé.

Elő tudnak-e az oroszok ennek az összegnek megfelelő külföldi valutát teremteni? Más országok külföldi adósságaival egybevetve az orosz tartozások nem mutatnak kedvezőtlen képet. A múlt év őszi 75 milliárdos átlagot tekintve minden szovjet lakosra átlag

670 lej külföldi adósság esik, míg például minden német állampolgárra — ha csupán a magáncégek külföldi adósságait vesszük számításba, tehát az állami és községi adósságokat, valamint a jóvátételt nem — akkor is nem kevesebb, mint 17.500 lej. Nem szabad természetesen figyelmen kívül hagyni, hogy Oroszország nem rendelkezik olyan termelő-apparátussal, mint Németország, viszont ezt bizonyos mértékben kiegyenlíti, hogy az oroszok sokkal előnyösebb — már tudniillik külföldi viszonylatban előnyösebb — gazdasági feltételek mellett termelnek.

A kérdés tehát egyesegyedül az, hogy tudnak-e az oroszok annyit exportálni, hogy az így szerzett külföldi valuta eleget legyen az esedékessé váló váltótartozások rendezésére? Az elkövetkezendő ősz és tél ebben a tekintetben kétségtelenül kritikusnak ígérkezik. Nem azért, mintha az oroszok nem tudnának, vagy nem akarnának annyit exportálni, hogy ezáltal a váltók beváltásához szükséges összeget előteremthessék, hanem mert a külföldi államokban egyre inkább növekvőben van az az irányzat, amely az orosz áruk behozatalát meg akarja nehezíteni. Ha a szovjeteknek lehetetlenné teszik, hogy exportáljanak, akkor nem tudhat majd váltókötelezettségeinek eleget tenni.

Az oroszok egyelőre nem törődnek ezzel a veszéllyel, mert úgy számítanak, hogy ha a hitelezők látni fogják, hogy az oroszok nem tudnak fizetni,

Anilin-festékek

orig. I. G. Farbenindustrie (vorm. Meister-Lucius) gyártmányok nagyban eladásra.

Ullmann József & Fla

Vegyáriu Import Oradea. Telefon 677.

mert nem tudnak exportálni, akkor majd kényszeríteni fogják kormányukat arra, hogy nyissák meg a határt megint az orosz áruk előtt. Ez annál könnyebben fog menni, mert a kormányok annakidején többé-kevésbé kezeséget vállaltak az orosz váltókért, tehát közvetlenül is érdekelve vannak abban, hogy ezek a váltók beváltásra kerüljenek. Ilyen körülmények között az oroszok meglehetősen biztonságosan számíthatnak azzal, hogy elsősorban Anglia, de Németország is megnyitja majd szükség esetén a határokat az orosz áruk előtt.

Az angolok az utolsó időben meglehetősen visszashorították a világpiacot az orosz exportot, amiben nagy segítségükre volt a font esése. Az orosz export főcikkeiben, amilyenek a magánérc, a petróleum és a platina, különösen érezhetővé vált az angol konkurrencia. A legközelebbi hónapokban azonban ki fog derülni, hogy az angolok, ha tovább fojtogatják az orosz exportot, akkor szépen befűthetnek majd a szovjetváltókkal. Minthogy Anglia ugysem tudja gabonaszükségletét maga fedezni, valószínűleg azt a megoldást választja majd, hogy nagymennyiségű orosz gabonát vesz át s ezzel egyenlíti ki az oroszoknak nyújtott váltóhitelt. Hasonló megoldásra kényszerül majd Németország is. Ez viszont a világ egyéb gabonatermő államaira káros, mert gabonájuk elhelyezését a világpiacot megnehezíti.

Az Uj Kelet köngyosztályának nyári olcsó vására

Andai Ernő: Tengertánc fve	45.
Andai Ernő: Tengertánc kve	68.
Arató Ernő: Elkésett emberek fve	24.
Balla Irma: Vaskuthy Gábor fve	46.
Balla Irma: Vaskuthy Gábor kve	66.
Beöthy Zsolt: Régi nóták fve	12.
Bergson H.: Tartam és egyidejűség	32.
Biró Lajos: A kacérság iskolája fve	40.
Biró Lajos: A kacérság iskolája kve	62.
Biró Lajos: A szerelem születése fve	24.
(Flóra M. képeivel) kve	36.
Burroughs: Tarzan a dsungel fia fve	40.
Burroughs: Tarzan visszatérése fve	40.
Burroughs: Tarzan bestiái fve	40.
Burroughs: Tarzan és az aranyszörű oroszlán	40.
Burroughs: Mars istenei fve	36.
Burroughs: Mars hadura fve	32.
Thuvia a Mars lánya fve	32.
Dormándy László: Sólommadár (Balassa Bálint regénye) fve	46.
(Balassa Bálint regénye) kve	66.
Dormándy László: A jó ember fve	30.
Geierstam: A házasság komédiája	40.
Hanstein: Tenochtitlán (Regény Mexiko hőskorából)	40.
Hanstein: Az aranyárkány birodalmában	32.
Jarno József: A börtön (Mikszáth pályadíjnyertes regény) fve	40.
Ugyanez kve	40.
Károly Sándor: Az 500 emelet fve	40.
Károly Sándor: Az 500 emelet kve	60.
Kassák Lajos: Napok a mi napjaink	65.
Kassák Lajos: Angyalföld fve	65.
Kassák Lajos: Angyalföld kve	86.
Kisely Gyula: Csereházasság fve	40.
Kisely Gyula: Csereházasság kve	60.
Komor A.: Fischmann S. utópai fve	48.
Komor A.: Fischmann S. utópai kve	60.
Krudy Gyula: Mohács fve	60.
Krudy Gyula: Mohács kve	60.
Lampérth G.: Régi magyar levelesláda	24.
Lessueur: A bosszul	32.
Lessueur: D'Herquancy grófnő	32.
Lessueur: Nemezis	16.
London Jack: A játék fve	22.
London Jack: A játék kve	32.
Thomas Mann: Fiorenza	32.
Mathers: A révész	48.
Marbo: Madelaine	48.
Mokcsay Zoltán: Szól a tárogató fve	40.
Mocskay Zoltán: Szól a tárogató kve	60.
Molnár Ákos: Végre egy jó házasság	40.
Vászonkötésben	60.

Töl

Három

Cluj-Kolozs (Kelet tud.) nyörtelenül majdnem n vagy okmá ben a válsá dülnek me ziójától és nyében b fejüket. Egy ilye ütött rajta vári rendő csak azért a házkutat millió lej é get talált örizetbe ve kolozsvári jó anyagi így teljesen hettek be e

Nagyon tevé, hogy szövetkezet provokátor tönkrement ugratta be tal fogja a bélyegeket zikómentes. került, ju egész ügyet igazgatóság Tény az, a bukaresti sítására in pott instruk órség két n sító társas. Kor már elé kezében, r gon. Katz Már és Baga Is szakai órák a rendőrség mos lakásán

A házkut tük meg a tizes számú rendőrtiszt ház első en folyosó ajtó kalmazottná Márton lak de kíméleté né beteg. A Katz család kívül egy n ni jött a gyermekből Katzékát rendítette. engedni a vezetője ud sággal be nyomozás is behatol ság a beteg hogy a férj Katzné m férje elu anyjához, a

A házkut kás minden ágyakat és lakásban h találtak és len papírsz házkutatás be, ahol emleyet Ka be, amikor kicsi könyv és átszerel ejtették me ellenőrzése

Többmillió okmánybélyeghamisítást leplezett le a kolozsvári rendőrség

Három közismert és jómódu kolozsvári iparos állott a hamisítás élén. Bukarestből irányították a kolozsvári rendőrség leleplező munkáját

Agent provokatőr hálózta be a kolozsvári iparosokat?

Cluj-Kolozsvár, augusztus 23. (Az Uj Kelet tud.) Mióta a gazdasági krízis környékén szedi áldozatait, Romániában majdnem naponta lepleznek le egy pénz-, vagy okmányhamisító társaságot. Ezekben a válságos időkben egyre többen szedülnek meg a könnyű pénzszerezés illúziójától és a gyors meggazdagodás reményében bűnös manipulációkra adják a fejüket.

Egy ilyen okmányhamisító társaságon utótt rajta kedden hajnalban a kolozsvári rendőrség és ez a leleplezés nemcsak azért keltett óriási feltűnést, mert a házkutatás alkalmából állítólag többmillió lej értékű jól sikerült hamis bélyeg találták, hanem azért is, mert az őrizetbe vettek között köztisztviselőben álló kolozsvári iparosok vannak, akik látszólag jó anyagi körülmények között éltek és így teljesen érthetetlen, hogyan keveredhetek be egy ilyen ügybe.

Agentprovokatőr leplezte le a bélyeghamisítást

Nagyon valószínűnek látszik az a feltevés, hogy az okmánybélyeg hamisításra szövetkezett társaságban egy agentprovokatőr is résztvett, állítólag egy főnkremet kolozsvári gyáros, aki azzal ugratta be társait, hogy egy állami hivatal fogja átvenni a hamisított okmánybélyegeket és így az „üzlet” egészen rizikómentes. Amikor pedig a beugratás sikerült, jutalom fejében leleplezte az egész ügyet a bukaresti sziguranca vezérigazgatóságának.

Tény az, hogy a kolozsvári nyomozás a bukaresti vezérigazgatóság egyes utasítására indult meg. A Bukarestből kapott instrukciók alapján a kolozsvári rendőrség két nap óta figyelte a bélyeghamisító társaságot és kedden éjszaka, amikor már elég bizonyított volt a rendőrség kezében, rajtaütöttek az egész társaságon.

Katz Márton ismert nyomdatulajdonost és Baga István jónemű litografust az éjszakai órákban az uccán tartóztatták le a rendőrség emberei, majd mindkét iparos lakásán házkutatást tartottak.

Hajnali házkutatás

A házkutatást a hajnali órákban ejtették meg a Baron L. Pop (Brassai) uccán tízes számú házában. Fél hat órákor egy rendőrtiszt és két detektív jelent meg a ház első emeletén. Halkan kopogtak és a folyosó ajtaját nyitó egyik háztartási alkalmazottnak azt mondták, hogy Katz Márton lakásába szeretnének bemenni, de kiméletesen, mert tudják, hogy Katz né beteg. A leány sietett felébreszteni a Katz családot, amely ezúttal az asszonyon kívül egy női rokonból állott — aki apólin jött a beteg Katznét — és két kis gyermekből.

Katzék a szokatlan látogatás megrendítette. Eleinte nem is akarták beengedni a bizottságot, de amikor ennek vezetője udvariasan, de teljes határozottsággal beszélt a csukott ajtón, hogy a nyomozás érdekében esetleg erőszakkal is behatol — az ajtó megnyílt. A bizottság a beteg asszonyoknak nem árulta el, hogy a férje már a rendőrség foglya. Katznét még abban a hitben volt, hogy férje elutazott egy szilágysági faluba, anyjához, aki hetek óta nagybeteg.

Megtalálják a perforáló gépet

A házkutatás során a detektívek a lakás minden zegé-zugát, a butorokat, az ágyakat és szekrényeket kutatták át. A lakásban harmic darab okmánybélyeg találtak és perforált, de még enyvezetlen papírszalagot. Nyolc óráig tartott a házkutatás és ezalatt lementek a pincébe, ahol megtalálták a perforáló gépet, amelyet Katz Márton még akkor szerzett be, amikor ebben a házban nyomdájá és kicsi könyvkötészetét volt. A gép elkoptott és átszerelést igényelt. Ezt a napokban ejtették meg. Egy szerelő Baga István ellenőrzése mellett néhány óra alatt jó-

karba hozta a gépet, amit a rendőrség lefoglalt és átvitelt a kvestura épületébe. Egy új, kisebb litografiai munkák elkészítésére alkalmas nyomógépek, amely néhány nappal ezelőtt érkezett külföldről, már csak a ládáját találták az udvaron, amely tele volt lim-lommal, főleg régi üzleti irásokkal és számlákkal. Ezeket felbolygatták és a gyanús dolgokat magukkal vitték.

Hasonló házkutatást tartottak a hajnali órákban több más kolozsvári lakásban is és a letartóztatottak száma reggelig ötre emelkedett.

A hivatalos jelentés

A déli órákban Marpozan rendőrközpont a letartóztatásokról az alábbi

hivatalos jelentést adta ki a sajtó részére:

„Dr. Bianu Jenő sziguranca alvezérigazgató rendeletére Hatiegan Simon rendőrkvesztor személyes vezetésével, Sava Cornel rendőrszaktör és Horgos Cornel pénzügyőri gárdafőnök részvételével a kolozsvári rendőrség személyzete tegnap éjszaka, illetőleg ma hajnalban az alábbi letartóztatásokat fogatosította:

Katz Márton nyomdász, Baga István litografus, Stankovics Béla Monostori ut 8. szám alatt lakó szabót, akiknél a házkutatások során óriási mennyiségű 100 lejes címletű hamis okmánybélyeg találtak. Letartóztatták még Peres Károly te-

Szeptember 4-én ül össze Bécsben a világbéke kongresszus

A hatnapig tartó kongresszus a Paraguay—bolíviai háborúval is foglalkozni fog

Párizs, augusztus 23. Az idei világbéke kongresszus Bécsben ül össze szeptember hó 6-án és hat napig fog tartani.

A kongresszus tanácskozásait az osztrák parlament tanácstermében fogják tartani. Dollfuss osztrák kancellár, aki elfogadta a kongresszus diszelnökségét, személyesen fogja fogadni a delegátusokat a schönbrunni elnöki kastélyban.

A kongresszus napirendjén csupa aktuális kérdés szerepel. A leszerelés és a

genfi konferencia (előadók: Lucien Le Foyer és Quidde professor, a Nobel békedíj nyertese); erkölcsi leszerelés (előadók: Avril de Sainte-Croix asszony, a francia női nemzetközi tanácsának elnöke, Keller professor és Morgan asszony); gazdasági krízis (előadók: Henry la Fontaine, a belga szenátus elnöke); a békeszerződés (előadók: Scelle és Wehberg professorok.)

E napirenden kívül a kongresszus tra-

dicióinak megfelelően „Aktualitások” címmel foglalkozni fog azokkal a szöveggel forgó eseményekkel, amelyek a háborút és békét érdeklik, amilyen például a Bolívia és Paraguay közötti konfliktus.

A bécsi kongresszus egyébként már a 29-ik nagygyűlés abban a sorozatban, amelyet Frederic Passy, a nemzetközi hírvilág humanista alapított Victor Hugo és Cobden történelmi békeművének folytatásá-

A newyorki Haward egyetem egyik nemzsidó tanára a zsidó jogokért való energikus harcra hívta fel a genfi zsidó világkonferenciát

Vladimir Jabotinsky a zsidó világkongresszusról

Genf, augusztus 23. (Az Uj Kelet tud.)

A genfi zsidó világkonferencián mély benyomást gyakorolt a delegátusokra egy nemzsidó amerikai előkelőség, prof. Hudson, a newyorki Haward-egyetem tanárának beszéde, aki a versaillesi békekonferencián a kisebbségek jogaira vonatkozó formulát szerkesztette. A zsidó kisebbségek természetesen élethez való jogairól beszélt és felhívta a konferenciát, hogy erőlyesen szálljon síkra a zsidó nép jogaiért.

Ellentétek a kongresszusi bizottságban

A genfi konferencia egyébként az Uj Kelet tegnapi számában közölt általános jellegű rezolúción kívül számos határozatot hozott a zsidó világparlament megerősítésének technikai keresztülvitelére és a zsidó jogokért, illetve az antiszemitizmus elleni küzdelem megerősítésére vonatkozólag. A kongresszus kérdését tárgyaló speciális bizottság utolsó éjszakai ülésén sulyos ellentétek merültek fel a bizottsági tagok között. Elhatározták ugyanis, hogy egy hatvan tagú testület alakítanak a konferencia delegátusaiból, amely a kongresszusi tanácsot fogja képviselni, ezenkívül pedig egy exekutívét létesítenek a kongresszus előkészítésére és annak technikai keresztülvitelére. A kongresszusi tanács jelöltjei körül merültek fel az ellentétek egyrészt Jizchak Grünbaum lengyelországi képviselő, másrészt Weizmann ügyvéd, Chajim Rosner és Je-

ger képviselő között. Az ellentétek, bár a tanács személyi összetételének kérdéséről volt szó, elvi természetűek voltak és ideológiai momentumokból merültek fel.

A konferencia elnöksége a Népszövetség főtákaránál

A bizottsági ülésen nem sikerült elsimítani az ellentéteket és csak később sikerült megtalálni azt az áthidaló megoldást, amelyet dr. Nahum Goldmann terjesztett a plénum elé. Eszerint a konferencia egy husztagú kongresszusi végrehajtó bizottságot választ (exekutívé) és tekintettel arra, hogy a bizottság nem tudott közös platformra jutni, az exekutívé fog javaslatot tenni a kongresszusi tanács összetételére vonatkozólag. Az exekutívében az összes árnyalatok képviselve vannak.

A konferencia utolsó napján az elnökség megjelent a Népszövetség főtákaránál és ismertették a világkonferencia céljait és feladatait.

Jabotinsky a genfi világkonferenciáról

Genf, augusztus 23. A most lezajlott genfi zsidó világkonferenciával kapcsolatban Jabotinsky feltűnően érdekes cikkben foglalkozik azokkal a zsidó szervezetekkel, amelyek a konferencián való részvételüket a priori elutasították. A világkonferencia által elhatározott nagy világkongresszus sikere szerinte csupán a

propagandától és a választások mikénti megtartásától függ.

— Kétségtelen — írja Jabotinsky —, hogy minden országban tömegesen akadnak majd zsidók, akik résztvesznek a kongresszusi delegátusok választásán és így nem lesz többé probléma, hogy résztvesse-e egyik vagy másik ország azon a kongresszuson.

Régebben az ilyen zsidó kongresszusokon való részvételt azzal tagadták meg, hogy ők „asszimilánsok”. Ma neveléses volna ilyen indoklás. Így pl. Cyrus Adler, a kongresszust elveto írásában tiltakozik az ellen, hogy őt asszimilánsnak tartásáért. És igaz van. Amikor Herzl kongresszusa ellen annak idején az általa gunyosan „Protest Rabbiner”-eknek nevezett rabbi tiltakoztak, akkor volt valami megvédeni valójuk. Abban az időben még erősen élt a zsidóság nagy részében az a meggyőződés, hogy a zsidóság csupán „felekezet”. Zsidó népről, zsidó fajról nem akartak hallani. De ma? Valóban neveléses volna összehasonlítani a mai időköt az akkoriakkal. 15 év óta a legfontosabb nemzetközi okmányokban szerepel a „Zsidó Nemzeti Otthon”. A Népszövetség és a kormányok a zsidó nép egy világszervezetét hivatalosan elismerték, az antiszemitizmus is nagy mértékben hódít. Hol van ma a világon egyetlen ember, aki komolyan hinné, hogy mi csupán „Mózes vallású németek” vagy „izraelita felekezetű franciák” volnánk?

HASZNOS TUDNI,

hogy Schmidthauer

termé-

szetes **Igmándi**

késérüve valódi áldás gyomor és bélbajosoknak Utasítás minden palackhoz mellékelve.

Kapható mindenütt!

mesvári litografust és Fischer Sándor királyhágói illetőségű kereskedelmi ügynököt is.

Katz Márton őrizetbevétele óriási feltűnést keltett városzerte. A fiatal nyomdatulajdonost mindenki törekvő, szorgalmas embernek ismerte, aki példás családi életet élt, anyagi ügyei teljesen rendezettek voltak és egészen érthetetlen, hogyan keveredhetett bele ebbe az ügybe.

Ugyanez áll Baga Istvánra is, aki Kolozsváron hosszú évek óta jölnemő litografiai üzemet tulajdonosa, elsőrangú szakember, bár az utóbbi időben sulyos üzleti gondokkal küzdött. Litografiai üzeme is árverésre került és az üzemből az árverés elől állítólag azt a gépet tudta csak megmenteni, amely a bélyeghamisításra alkalmas volt.

A harmadik iparos, Stankovics Béla jómódu szabómester, aki úgy látszik baráti alapon került a hamisításba.

Érdekl-e?...

*
hogya a zsidó világkonferencia egy zsidó parlamentre emlékeztet, amely a középkeleten ült össze. És, hogy mikor volt ez?

1241-ben III. Henrik angol király megállapította, hogy nagy anyagi zavarokba esett és erre támadt egy gondolat: Worcesterbe egy „zsidó parlamentet” hívott össze, „hogy a királlyal megbeszélje az ügyeket, ami úgy a király, mint a zsidók javát fogja szolgálni”.

És miután a király nyilvánvalóan attól tartott, hogy a zsidók rosszat fognak sejtetni és otthon fognak maradni, felszólította seriffjét, gondoskodjék arról, hogy az összes zsidók eljőjenek és hogy nagyobb súlyt adjon parancsának, azzal fenyegetőzött a jó király, hogy ha a zsidók pontatlanul jelennek meg a Worcesterben, akkor olyan büntetést fog rájuk mérni, „amelyre egész életükben emlékezni fognak”.

Nem csoda tehát, ha a „zsidó parlament” ilyen körülmények között pontosan összegyűlt Worcesterben. A parlamentet személyesen III. Henrik király nyitotta meg és közölte az ő kedves zsidóival, hogy husz ezer márkát, illetve 13 ezer fontot kötelesek befizetni a királyi kasszába.

És ezzel végződött a diaszpóra „első zsidó parlamentje”.

*
Kanadában nő az antiszemita áramlat. Az ottani zsidóság figyelmét most egy per köti le, amelyet Joseph Menard, a „Le Goglu”, „Le Miroir” és „Le Chameau” című antiszemita lapok kiadója ellen indítottak meg.

Joseph Menard ugyanis a Talmudra azt állította, hogy minden zsidó gyilkos. A bíró kérdéseire azonban a vádlott kénytelen volt beismerni, hogy soha életében nem olvasta a Talmudot. A bíró kifejtette a vádlott előtt, hogy lapjai egy antiszociális kereszténységet prédikálnak, antinacionálisnak hatnak és veszélyeztetik a nyugalmat és a rendet. Ítélet még nem hangzott el.

*
Érdekl-e, hogy Bompayban egy cionista újság létezik? Neve: „The Jewish Advocate” és legutóbb ezt írta: „Mi a messze Keleten nem élünk meg pogromokat. Nem tudjuk, mennyire fáj az, ha nem kapunk állást, mert zsidók vagyunk. Ha velünk is úgy bánának, mint kelet-európai testvéreinkkel, akkor a mi cionizmusunk is másképp nézne ki, akkor nemcsak erkölcsileg, hanem anyagi világ is előmozdítanánk, mert akkor rájövnenék, hogy csak a cionizmus mentheti meg a zsidóságot.”

*
A messze Keleten egy másik zsidó közösség él, amely súlyosan szenved az antiszemizmusról. És ez a mandzsuriai Charbin városának zsidó hitközsége. Az ottani zsidók Oroszországból származnak. És ezeket a zsidókat az orosz fehérgárdisták és mongol kalandorok fosztogatják állandóan. Több zsidót elraboltak és csak váltságdíj fejében engedték szabadon őket. Nehány elhurcolt zsidónak a sorsát teljes homály fedi.

Pár nappal ezelőtt egy Alter nevű zsidót — aki ezelőtt szovjetbiztos volt Oroszországban, később pedig megszökött a Szovjetből és Charbinban cionista tevékenységet fejtett ki, — agyonlöttek a fehérgárdisták.

A mandzsuriai viszonyok rendkívül zavarosak. Szovjetország nem akar tudni a charbini zsidókról és senki sincs, aki megvédené őket.

Montague Norman a világstabilitásnak új alapokra való helyezéséről tárgyal. Newyorkból jelentik: Montague Norman, az Angol Bank kormányzója utban van Kanada felé, ahol a newyorki lapok értesülései szerint fontos valutapolitikai kérdések tisztázását kísérel meg kanadai hivatalos körökkel. Norman feladata állítólag tárgyalni a világ pénzügyi stabilitásának új alapokra helyezése lehetőségeiről is. Angol hivatalos helyen a sajtót úgy tájékoztatták, hogy a bankkormányzó látogatásának csak látogatás jellege van.

Nagyváradon megalakult a halálbüntetés elleni liga

A liga megalakulását az erdélyi írók nevében Tabéry Géza és Turnowszky Sándor jelentették be megrázó proklamációban

Oradea-Nagyvárad, aug. 23. (Az Uj Kelet tud.) Ma reggel proklamáció jelent meg Nagyváradon, a budapesti statáriális akasztásokkal kapcsolatosan amelynek aláírói a halálbüntetés elleni liga megalakulását hirdetik be.

A proklamáció, amelyet a nagyváradi írók nevében Tabéry Géza és dr. Turnowszky Sándor irtak alá, megrázó szavakban appellál az emberi lelkiismeretre és kifejti, hogy a világháború utáni felfordulások káoszában az emberi élet semmibevétele termelte ki az igazságszolgáltatásnak kivégzéseket

megnyilvánuló embertelen visszazuhanását. Soha annyi kivégzés és annyi golyó nem csapott le az emberi életre, mint éppen ezekben a kaotikus időkben.

A proklamáció felhívja az erdélyi társadalmat a halálbüntetés elleni liga megszervezésére és kiépítésére.

A liga nevében Tabéry Géza és Turnowszky Sándor ma táviratot küldtek a berlini birodalmi kormányhoz, amelyben ugyancsak tiltakozásukat fejezték ki a német statáriális halalos ítéletek ellen.

Maniu be akarja segíteni a parlamentbe Jorgát és Grigore Filipescut

Bratianu György rágalmozásért beperelte Ducát

Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. A kamara tegnapi ülésének végét élénken kommentálják a lapok. Amikor ugyanis Iamandi azt állította, hogy a nemzeti prasztpárt kétszínű játékot folytat a választói törvénnyel, Mirto a következő ka tegorikus kérdést intézte Ducához:

— Igaz-e, hogy pár nappal ezelőtt megkérdeztem önt, hajlandó-e azonnal megszavazni egy törvényjavaslatot, amely módosítja a jelenlegi választói törvényt, mire ön így felelt: Ezt a kérdést tanulmányozni kell, nem lehet vaktában nekimenni, hanem alaposan elő kell készíteni. Hagyjuk ezt a következő ülés szakra.

Duca: Most is fenntartom ezt az álláspontomat.

Mirto: Miért támadnak akkor bennünket, hogy nem sietünk megvalósítani a választási reformot?

Duca: Valószínűleg holnap szólal fel a felirati vitában és esetleg Argetoianu is.

Manju visszaérkezett Szinajából, ahol weekendezett.

Jorga mégis bejut a parlamentbe?

Hunyad megyében hírszerint Jorga is képviselőjelöltséget vállalt.

Vlascaban, ahol egy szenatori mandátum üresedett meg, Filipescu Grigore, a konzervatív párt elnöke jelölteti magát. Maniu hírszerint nem állít ellenjelöltet, mert az a kívánsága, hogy valamennyi párt elnöke helyet kapjon a parlamentben.

A szenátusban tegnap nem tartottak ülést, mert az előírt 125 helyett csak 103 szenátor jelent meg. Costachescu elnök ezért elrendelte, hogy a megnevezettek napidíjait levonják.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Bratianu György tegnap nyújtotta be az ifj. törvényszéken rágalmozási perét Duca ellen, aki szerint 12 milliót kapott a kormány választási alapjából.

Bratianu György ma délután kihallgatáson jelenik meg a királynál.

KÖZGAZDASÁG

Egy temesvári cég alkotmányellenesség címén a Semmitőszéknél megfellebbezte a konverziót

Timisoara-Temesvár, aug. 23. A konverziós törvény már eddig is nem egy bonyodalmat okozott. Most azonban a konverziós törvény elve ügyében provokál ki semmitőszéki döntést egy temesvári cég, amely ha kedvező lesz, kiszámíthatatlan bonyodalmak előidézőjévé válhat. Takács János ierosani gazda a temesvári Industria Economica című vállalatnak 2018 dollárral tartozik mezőgazdasági gépekért. A konverziós tör-

vény alapján kérte az aradi törvényszéket, hogy ezt az adósságot konvertálja. A törvényszék hivatalosan értesítette az Industria Economica-céget, mely azonban a konverziós kéréssel szemben kifogással élt.

A kifogás egyebek között alapjában támadja meg a konverzió törvényét, mert hivatkozik arra, hogy nem egyébként vagyonkiszájtításnál, ez pedig az alkotmány 17-ik szakaszába ütközik.

Kezdők részére:

100 újságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játsszi könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő módszerrel elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszeri átolvasása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnelyv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesít, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen leszállítottuk,

most csak 150 lej az UJ KELET könyvosztályában

A cég tehát az alkotmány e szakaszára hivatkozva kéri, hogy a törvényszék illetve a Semmitőszék jelentse ki semmisnek a konverziós törvény azon részét, mely lényegében vagyonkiszájtítást tartalmaz.

Az aradi törvényszék a kifogást döntés céljából felterjesztette a Legfelsőbb Semmitőszékhez és most jogászi körök óriási érdeklődéssel várják az eredményt. Érdekes, hogy egyidejűleg egy bukaresti vállalat teljesen hasonló alapon kérte a konverziós törvény megsemmisítését. Amennyiben a semmitőszék döntése a kifogások mellett szólaná, úgy az egész konverziós törvény felborul és a kormányoknak új utakon kell keresnie a mezőgazdaság szanálását.

Aláírták a román-lengyel gazdasági egyezményt

Augusztus 24-én ül össze Varsóban a közép- és kelet-európai államok gazdasági blokkjának tanulmányozó bizottsága.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Ma délelben ünnepélyesen aláírták a román-lengyel kereskedelmi, hajózási és gazdasági egyezményt. A külügyminisztériumban folyt le az aláírási aktus Gafencu külügyi alminiszter és Szembeck bukaresti lengyel követ között.

Varsóban augusztus 24-én ül össze a közép- és kelet-európai államok gazdasági blokkjának tanulmányozó bizottsága, melynek tagjai Lengyelország, Románia, Magyarország, Bulgária, Jugoszlávia, Csehszlovákia, Litvánia és Észtország delegátusai. A bizottság egységes álláspontra igyekszik hozni az érdekelt államokat a szeptember 5-én Strazaban (Olaszország) tartandó nemzetközi gazdasági konferencia szereplő problémákkal szemben.

A bizottság üléseit Zaleski lengyel külügyminiszter vezeti.

A newyorki tőzsde továbbra is szilárd. Newyorkból jelentik: A tőzsdén az irányzat szilárd volt és újabb árfolyamemelkedések állottak be. A zárlat irányzata is szilárd volt.

Megkezdődtek az amerikai-francia kereskedelmi tárgyalások. Párizsból jelentik: Az amerikai-francia kereskedelmi szerződés tárgyalásai ma megkezdődtek. A két állam tárgyaló delegációi ma plenáris ülést tartottak.

A szovjet Londonba küldte aranykészletének 70 százalékát. Londonból jelentik: Pénzügyi körökből szerzett információk szerint a szovjet aranykészlete 70 százalékát Londonba és Berlinbe küldötte, hogy fedezetet adjon fizetési kötelezettségeire.

A ma egyik legfontosabb kérdésre ad választ

Az Ifjúság nemi problémái

Dr. Tóttisz Béla most megjelent könyve

Főbb fejezetei: A természetéről természetesen. A boldogság nehéz utja. Amikor a gyermekből ember lesz. Kétféle érettség. A hazug kísértet. A megérkezett szerelem. Mit kell tenni? A kétféle felelősség. Ujra szerelem. Pszichoanalízis és szerelem. Freud és Marx. A szerelem szabadsága. Egynevelés és többnevelés. Itél a társadalom. Szüze vagy ártatlan? Kit válasszunk? A lelkiismeret házassága. Hideg-e a nő? A „kényes kérdés”.

Mindkét nemhez tartozó serdülő ifjakon kívül a szülők és pedagógusok is okvetlen olvassák el ezt a tartalomhoz méltó külső köntösben megjelent könyvet.

UJ KELET könyvosztálya OLUJ

Kérem részemre postafordultával megküldeni: Dr. Tóttisz: Az ifjúság nemi problémái könyvet, portómentesen, 85 lej utánvétellel.

pontos cím

név

a n

Egés

Ter

Berlin,

politikai é
uralja. El
ítéletek, a
le akarna
dagadt po
mokraták
lyek a kri
oldását k
nyak, a b
ló állami
körében ez
emóciót k
halálra it
Arról van

A

Berlin,

szági In
Beuthenbe
a politika
lására ala
gok megk
Insterbu
lasztások
zeti szoci
ítélkezett
17 hónap
pott.

Beuthen
köztük fe
meggyilk
rult a bi
igazoltnak
letből elk
tak követ
tat halálra
Briegber
alsósziléz

Berlin,

cialista la
beutheni
a halalos
rehajtani
nemzeti s
nek meg
ket. Az ó
rei éles
nak az it
veleket in
Papen ka
tásának f
A kan

Könyvk

ol

rendez az

Fél

adjuk a
kötésait.
vó könyv
Földi M
Révész B
Szomori
France A

Darabo

Ibanez:
Ibanez:
Benjamin
Zola: Th
Kodolány

Heltai:
Pourtale
Pirandel
Pásztor:
Dumas:
France A
Twain M
Zola: Pa

Nem fogják végrehajtani a német kampószereszekre kimondott halálos ítéletet

Egész Németországban óriási az izgalom a rendkívüli bíróságok ítéletei miatt
Tervgazdaságot és a nagybirtokok kisajátítását követelik a német szociáldemokraták

Berlin, augusztus 23. A németországi politikai életet két nagyszabású esemény urálja. Elsősorban a beutheni halálos ítéletek, amelyekkel egy és mindenkorra le akarnak számolni az egyre erősebbé dagadt polgárháborúval és a szociáldemokraták készülő törvényjavaslataival, amelyek a krízis marxi szellemben való megoldását követelik. A nagybirtokok, a bányák, a bankok kártalanítás mellett való állami birtokbavétel. A polgárság körében ezek a szelíd javaslatok nagyobb emóciót keltenek természetesen, mint a halálra ítélt politikai gyilkosok ügye. Arról van szó, hogy a radikális, a német

gazdasági élet fölforgatására alkalmas javaslatokkal szemben, hogy fog viselkedni a nemzeti szociálisták pártja, amelynek programja hasonló követeléseket támaszt. Eddig ezt a programot csak arra használták, hogy a kétségbeeséssel és csodavarázssal telített proletár- és proletárságba zuhanó kispolgári tömegeket szedjék. A német közélet most már megelégedte a kampószereszes handabandázással és a krízis megoldásával kapcsolatos komoly teljesítményeket követel a párttól, amelyet a szociáldemokraták javaslatai sarokba szorítottak.

A nap eseményeit alább adjuk:

A baloldal a halálos ítéletek végrehajtása ellen

Berlin, augusztus 23. A keletporoszországi Insterburgban, a felsősziléziai Beuthenben és az alsósziléziai Briegben a politikai terrorcselekmények letárgyalására alakított rendkívüli külön bíróságok megkezdették működésüket.

Insterburgban a birodalmi gyűlési választások éjszakáján két lövöldöző nemzeti szociálistát fogtak el s ezek felett ítélték a bíróság. Egyikük 5, a másik 17 hónapi szabadságvesztés büntetést kapott.

Beuthenben öt nemzeti szociálista s köztük felbujtójuk egy kommunista meggyilkolásának vádjával terhelten került a bíróság elé. A büntetőtanács bebiztosított, hogy a politikai gyűlöletből elkövetett gyilkosságot a vádlottak követték el s mind az öt vádlottat halálra ítélték.

Briegben a rendkívüli külön bíróság az alsósziléziai Ohlauban július 10-én le-

folyt véres események elfogott részesei felett ítélték. A pernek tíz vádlottja volt, részben Reichsbanner-vezetők, részben szociáldemokrata pártalkalmazottak. A bíróság a vádlottakat másfél évtől 4 évig terjedő börtönbüntetéssel sújtotta. A per vádlottjai közül egyik 3, a másik 6 hónapi fogházat kapott. A berlini lapok tulszigorúnak ítélik a beutheni ítéletet, amely a rendelkezések szerint jogerős s ellene perorvoslatnak helye nincs.

A szociáldemokrata Abend — noha nemzeti szociálisták elítélésétől van szó — tiltakozik a súlyos ítélet ellen. Beuthenben egyébként a nemzeti szociálisták az ítélet kihirdetése után a törvényszéki épület előtt tüntetést rendeztek s Breslauból odaérkezett rohamosztagokkal az élen menetet formáltak, de közben sikerült a karhatalmat annyira megerősíteni, hogy szembeszállhatott a nemzeti szociálistákkal s szétosztatta a tüntetőket.

Hitler fenyegetőzik a rendkívüli bíróság ítélete miatt

Berlin, augusztus 23. A nemzeti szociálista lapok a legélesebben kikelnek a beutheni ítélet ellen. Hangoztatják, hogy a halálos ítéleteket semmi szín alatt végrehajtani nem szabad, mert különben a nemzeti szociálisták minden ellenfelüknek meg fogják mutatni kemény alküket. Az összes vezetők, Hitler és alvezérei éles nyilatkozatokat adnak a sajtónak az ítélettel kapcsolatban s nyílt leveleket intéztek Hindenburg elnökhöz és Pápen kancellárhoz az ítéletek végrehajtásának feltétlen megakadályozására.

A kancellár poroszországi birodalmi

főbiztosi minőségében rendelkezik a megkegyelmezés jogával, de még nem döntött afelől, hogy szabad utat engedjen-e a statáriális ítélet végrehajtásának. Politikai körökben mindenesetre feszült izgalommal várják döntését, mert ez magyarázatul fog szolgálni legutóbbi nyilatkozatának, mely szerint a kormány minden körülmények között s min denkül szemben meg fogja védeni az állami autoritást. Ez annyit jelentene, hogy Pápen nem él a kegyelmezés jogával s a halálra ítélt hitleristákat kivégzik.

Dr. Frank, a nemzeti szociálisták ügyé sze, aki védő volt a beutheni perben, tiltakozó memorandumot intézett Hindenburg elnökhöz és a birodalmi kormányhoz, melyben a bíróságot elfogultsággal vádolja meg és kegyelmet kér a halálra ítéltnek.

A helyzet semmit sem engedett feszültségéből. Poroszország több pontján és Berlinben újra szükségessé vált a karhatalom riadó készültségbe helyezése.

A szociáldemokraták tervgazdaságot akarnak

Berlin, augusztus 23. A németországi szociálisták pártja elhatározta, hogy a Reichsrat legközelebbi ülésén a szociális tervezetek egész sorozatát fogja be terjeszteni. Mindenekelőtt követelni fogja a Pápen-féle szükségrendeletek felfüg gesztését, a téli segély újból való bevezetését, munkaalkalmak megteremtését, a munkaidő megrövidítését, az adólisták nyilvánosságra hozatalát, a trónfosztott német fejedelmek kártalanításának tör léését, a fizetések és nyugdíjak legfelsőbb határának megállapítását.

Ezenkívül a szociálisták öt törvényjavaslatot terjesztenek be a „gazdasági élet alapvető átépítéséről, abban az irányban, hogy a gazdaság a kapitalista anarchiából kijusson a tervgazdaság vonlára.”

A szociáldemokraták közelebről is megjelölik követeléseiket. Mindenekelőtt akarják alakítani az eddigi monopolumokat és ujakat akarnak létesíteni. Követelnek egy kartellt és monopólviva-

Ma reggel állítják rendkívüli bíróság elé Sanjurio tábornokot

A monarchista puccsvezért valószínűleg halálra ítélik, de az elnök meg fog kegyelmezni neki

Madrid, augusztus 23. Sanjurio tábornoknak ma kikézsítették a bűnperében készített vádiratot. A főtárgyalás szerdán reggel veszi kezdetét a rendkívüli bíróság előtt.

A Matin madridi távirata szerint a köz társasági spanyol kormány a monarchista összeesküvésben részesek elközbásra kerülő vagyonát nincstelen földmunkások között fogja szétosztani.

tal, továbbá a tervgazdaságot előkészítő hivatal, amely a közgazdasági életet egységesen irányítsa és előkészítse a különböző gazdasági ágazatok államosítását. Követelik továbbá a nagybirtok kisajátítását, a tulajdonosoknak azonban járadékban való kártalanítását, az adó fizetések arányában. Az összes bányákat, vasműveket, a kémiai gyárakat és a cementipart államosítani kell. A kártalanítás itt is hasonló alapokon történik. Követelik végül a bankiparnak állami felügyelet és vezetés alá való helyezését, egy birodalmi bankhivatal felállítását. Államosítani kell a Dresdner Bankot, a Deutsches Bank und Diskontogesellschaftot, a Commerz und Privatbankot, a Berliner Handelsgesellschaftot és az Allgemeine Deutsche Kreditanstaltot. A részvényesek ebben az esetben is kártalaníttassanak és pedig az 1932 június 1. börzeárfolyamu részvényértékekkel. A bankok egységesítésének célja, hogy a tőkét az összegazdaság érdekében irányítsák.

Sanjurio összeesküvésével és puccskísérletével kapcsolatban újabb arisztokratákat tartóztattak le a fővárosban és vidéken. Madridban nem tartják kétségesnek, hogy a rendkívüli külön bíróság halálra fogja ítélni Sanjurio lázadó tábornokot, de az lehetséges, hogy a köztársasági elnök amnesztiában fogja részesíteni s az ítéletet deportálásra változtatja át.

Oroszország elismeri háboru előtti francia tartozásait, Franciaország pedig zsírálja az orosz váltókat

Szoros gazdasági egyezmény készül Oroszország és Franciaország között

Párizs, augusztus 23. Dowgalewski párizsi szovjetkötvet tárgyalásokat folytat a Quai d'Orsay, melyeknek során — lapjelentések szerint — állítólag kilátásba helyezte a volt cári rezsim tartozásainak elismertetését és 62 éven át évi 60 millió aranyrubellel történő törlesztését. Franciaországnak ezzel szemben a jövőben garantálnia kell az orosz váltókat. A létrehozandó megegyezés másik fontos pontja lenne, hogy a felek kötelezik magukat arra is, hogy egymással szemben harma-

dik állam érdekében nem foganatosítsanak olyan gazdasági intézkedéseket, amelyek a másik állam pénzügyi és gazdasági életének ártalmára vannak.

A gazdasági és pénzügyi vonatkozású francia-orosz tárgyalások be fognak illeszkedni a megnevezett egyezmény kereteibe. Ezeket a tárgyalásokat nemcsak a francia közvélemény kíséri élénk érdeklődéssel, hanem világszerte feszült figyelemmel lesik a várható fordulatokat.

Az első motorvasut Bukarest—Predeal között...

Száznegyvennégy kilométer két óra negyven perc alatt

Bucaresti-Bukarest, augusztus 23. Reggel pontosan 1.55 perckor, tehát a megállapított időben indult el Bukarestből az első autómotorvasut. 4.50 perckor kell Predealra megérkeznie. A kényelmes kupékban, II. és III. osztályú kényelmes fülkékben — elsőosztály ugyanis nincs ezen a vasuton — mérnökök, hivatalból kiküldött delegátusok és újságírók foglaltak helyet.

Harminc kilométeres sebességgel indulunk el a főváros pályaudvaráról. Néhány perc sem telik bele és a motor sebessége 69, 70, sőt 75 kilométert fut meg egy óra alatt. Egyes helyeken a 92 kilométert is elérjük...

Campinan programon kívüli kérés lassítja a menetet. Hatósági üdvözlések, magasrangú látogatások, szemlék.

Hatvan kilométeres állandó sebességgel iramodunk Szinaja irányába. Ha a programba nem lett volna előírva a Bukarest—Predeal távolság, akkor az eddig megfutott 125 kilométeres utat is elegendőnek bizonyult volna arra, hogy az autómotor próbájának sikeréről mindannyian meggyőződünk. A programot azonban be kell tartani. A pompás színajai völgyből Busteni felé vágjuk az utat. Az állomáson Jonescu tábornok, a CFR vezérigazgatója várja érkezésünket. A tábornok egy hete tartózkodik itt és a motorvasut

megindításáról és annak részleteiről pontosan informálódott. Itt is programon kívüli hosszú pihenést tartunk. A vesztett időt azonban teljesen behoztuk Azugánál és pontos időben érkezünk meg Predealra. 2 óra 40 perc alatt futottuk meg a 144 kilométeres utat.

Ugyanilyen kondíciókkal tettük meg vissza is az utat, sőt harminc perccel javítottuk fel az odavezető ut sebességét. Este tíz órakor futottunk be a bukaresti pályaudvarra.

— *Elvágta a gép a kezét.* Kedden reggel rettenetes baleset történt az Ősz ucca 11. szám alatti házban. Komlósi Antal vasmunkás egy esztergályos gépen dolgozott, mikor a gép egy szerencsétlen pillanatban belevágott a munkás jobb karjába. A szerencsétlen munkást azonnal beszállították a sebészeti klinikára, ahol megállapították, hogy jobb karján három súlyos vágást szenvedett és jobb kezén két ujjának mozgató idegszálát is elvágta. Komlósit megoperálták. Állapota nem veszélyes, de nincs kizárva, hogy béna marad.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Augusztus 31-ikén dől el Einstein relativitás elméletének sorsa

A teljes napfogyatkozás másfél perc alatt eldönti az elmélet igazát

London, augusztus 23. A modern csillagászat, de különösen az asztrofizika állandóan újabb és újabb teóriákat hoz napfényre. Ezek az elméletek csak a világűr eseményeinek állandó megfigyelésével nyerhetnek beigazolást és nincs olyan laboratórium a világon, amely ezeket a megfigyeléseket pótolni tudná. A csillagos ég állandó vizsgálata az egyedüli módszer, amely tökéletes eszközeink segítségével is valamiképpen betekintést nyújthat a kozmosz titokzatos eseményeibe.

Einstein relativitás elmélete a világ asztrológusait új, nagy feladatok elé állította. Teljesen új szempontok tárultak fel előttünk. Einstein számos tudományos ellenfele, akik mindezekig a felfedezés hatalmas horderejére való tekintettel nem mertek ellene kelni, próbálja végleg megdönteni a relativitás alaptételeit.

Einstein egyik alapvető tétele, amely teljesen ellentétben áll a Newton elmélettel, az az állítás, hogy a nap hatalmas tömege a nehézkedés törvényénél fogva eltolja egyenes iránytól a csillagok fény sugarait. Ezt a tételt az asztrológusok csak teljes napfogyatkozás esetén tudják megfigyeléssel igazolni és ezzel valószínűleg végleg eldőlne a relativitás elméletének sorsa is.

Augusztus 31-én — szerdán — lesz a nagy nap, amikor az Einstein-féle elmélet áll vagy bukik. Augusztus 31-én teljes napfogyatkozás lesz.

Mi európaiak, sajnos, nem fogunk gyönyörködni teljes mértékben ebben a ritka természetű tüneményben, azonban a sarki tengerek, az Atlanti és a Csendes-óceán, Észak-Amerika és Dél-Amerika egy része teljes mértékben élvezheti a napfogyatkozást. Az amerikai Portland városka környékén lesz az a zóna, ahonnan a teljes napfogyatkozás a legjobban megfigyelhető lesz. Itt a nap első feltevése 18 óra 44 perckor kezdődik és egész 23 óra 22 percig tart. Ez alatt az idő alatt a hold tányérja a nap elé tolódik és 20 óra 03 perckor száz másodpercnyi időtartamra teljesen elsötétíti a napot. Másfél percig ezeken a vidékeken éjszaka lesz, habár tulajdonképpen nappal van. Ez a másfél perc — a világűr legdrágább pillanata. Minden államban a csillagászok expedíciókat szerelnek fel, hogy ezalatt a rövid pár pillanat alatt olyan méréseket eszközöljenek, amelyek tárgyi bizonyítékot szolgáltatnak mellette, vagy elvetik a világhírű tudósok egész életén keresztül tartó munkájának eredményét.

Milyen módszerrel lehet a csillagászatban egy olyan fontos fizikai tételt, mint a fény sugar eltolódását igazolni?

Az eljárás rendkívül egyszerű és még a laikus számára is igen érthető. Fényképfelvételeket vesznek fel az égboltról egy nappal a napfogyatkozás előtt és másnap ugyanarról a pontról ugyanazt a felvételt megcsinálják, mikor a hold eltakarja a napot. Mindkét képen a csillagok egész gyenge fekete pontok. Ha azonban a napfogyatkozásakor tett felvételen a nap közelében fekvő csillagok állását bármily kis távolsággal eltolódva látják, akkor már igazolva lesz az a tény, hogy a nap tömegének behatása folytán a fény sugarak eltolódtak. Ha pedig a csillagpontok állása mindkét felvételen azonos, akkor Einstein tétele megdőlt és a csillagfény sugarak még a nap hatalmas tömegének befolyása által sem tolódtak el.

Az amerikai csillagászok ezzel a módszerrel, de természetesen a legfinomabb műszerekkel be tudják bizonyítani, hogy igaza volt-e Einsteinnek vagy sem. Ennek a kérdésnek a tisztázása már csak azért

is óriási jelentőségű, mert a legutóbbi teljes napfogyatkozás felvételei, amelyeket a Poulo-Gondore szigeteken csináltak, egy könnyű felhőfátyol folytán elhomályosodtak. 1929-ben tehát, amikor az utolsó ilyen napfogyatkozás volt, a nagy kérdés még nem nyert megoldást.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Tessitori Nóra szabadtéri előadása szombaton Páratlan érdeklődés előzi meg a szombati Tessitori-estélyt, amelyet a nagy világvárosok nyári előadásainak mintájára a szabadban tart meg a népszerű és dédelgetett erdélyi verselőművész, az ódon Farkas uccai ref. kollégium tágas udvarán este 9 órakor. A modern, magyar líra egyik kollektív világnézetű, izmos tehetségű, fiatal poétájának: Illyés Gyulának bemutatása a szenzáció erejével ható száma lesz műsorának: „Zsellérek fia vagyok én” a címe ennek a gyönyörű manifesztációnak. Babits Mihály: „Kitárom tisztá szavamat a napra” című verse a tisztaalkú bekeharcos, megrázó erejű hitvallomás tétele. Egy 1570-ből eredő francia népének, egy égiszárnyaló csodálatos „Naphimnusz”. — továbbá a nagy békeapostolnak, Romain Rollandnak monumentálisan áradó béke himnusza, Gellért Oszkár gyönyörű imái, végül az örök ké élő Ady Endrének, Petőfinék és Vörösmarty Mihálynak tragikus szépségű szavatai szerepelnek műsorában, hárfá, harsona, harmónium és hegedű kísérettel. Pop Virgil, a nagy tehetségű fiatal hegedűművész Bach és Paganini-számokkal szerepel. A kísérő zenét Brody Miklós dr. és Brody Tamás készítik elő. Jakubicek Gusztáv hárfaművész, a nagy Dvorak tanítványa külön hárfaszóval gazdagítja a műsort.

Műsormegváltás Lepagenál és az Ellen-zék főtéri könyvesboltjában.

A Magyar Színház heti műsora

Szerdán este fél 10 órakor mozi előadás. Csütörtökön este fél 10 órakor mozielőadás.

Péntek, szombat: Mozielőadás.

Szombaton este 11 órakor: Szerlem és halál játéka. (Romain Rolland világhírű forradalmi színdarabja. Gellért Lajosnak, a budapesti Magyar Színház művésznének vendégjátéka. Nagyon olcsó mozihelyekkel. Jegyek ára: 10, 20, 30, 40 és 50 lej. Sorozatszám: 277.)

Vasárnap d. e. 11 órakor: Torockói menyasszony. (Nagyon olcsó matiné helyekkel: 10 és 20 lej. Sorozatszám: 282.)

Vasárnap este fél 10 órakor: Holnap reggel. (Karinthy Frigyes diadalmas sikere színműve. Gellért Lajosnak, a budapesti Magyar Színház mű

Sikerül-e most a megoldást és a bizonyítást megtalálni? A megfigyeléseket több helyen egy időben végzik és Portland város fekvése oly előnyös, hogy szinte biztosítva látszik, hogy felhőnélküli felvételeket lehet csinálni.

Száz másodperc lesz tehát a sorsdöntő. Száz másodperc fog pontot tenni két világ nézet párbaja után és visszavonhatatlan ítéletet fog mondani egy olyan vitában, amely a világ tudós társadalmát már évek óta tüzei: Newton vagy Einstein?

A világ csillagászai, de a laikusok is minden érdeklődésükkel augusztus 31-én az amerikai Portland városban lesznek.

vészének vendégjátéka. Nagyon olcsó mozihelyekkel. Jegyek ára: 10, 20, 30, 40 és 50 lej. Sorozatsz.: 279.)

Szinkör-Mozgó műsora

Szerda fél 4, fél 6 és fél 8 órakor: A bűnös aréna. Liane Haid szenzációs hangos cirkuszdrámája. Miky Maus hangos burleszk. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Az Opera-Mozgó műsora

Hétfő, kedd, szerda: West-front. A technikai háború borzalmaival hűen megörökítő film, melybe szentimentális esemény van beleszőve.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, augusztus 24.

Bukarest. 16: Rzkar. 17.10: Rzkar. — 18.40: Puccini: Bohémélet.

Budapest. 9.15: Állástalan Zenészek Szimfónikus Zenekarának hangv. 12: Déli harangszó, időjárás. 12.05: A rádió házikvintettjének hangv. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Hollán Lill yköl témányeket ad elő. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Dr. Kárpáth Zoltán magyar nótákat zongorázik. 5.40: Van der Brink első és utolsó elefántvadászata. — 6: Grammofónhangv. 7.25: Cassandra, a csodaló. Novella. 7.45: A Mándits szalónzenekar hangv. 8.45: Pontos időjelzés, hírek. 9: Cigányzene. 10.20: Időjárás-jelentés. Majd hangverseny.

Bécs. 22.10—24: Táncczene.

Belgrád. 20.40: Puccini: Pillangókisasszony.

Berlin. 18.20: Busoni ismeretlen kamaraművei. 20: Klasszikus operetek.

Breslau. 18.30: Karének. 19: Szórákzóató zene.

Brünn. 20: Drahlovsky: A hanák menyasszony álma.

Palermó. 20.45: Vegyes hangv.

Prága. 22.20—23.20: Friml zkar.

Róma. 17.45: Vegyes hangv.

Riga. 19.03: Olasz operák részl.

Toulouse. 20.45: Operettalok. 21: Harmonika. 21.15: Operettrészletek.

Csütörtök, augusztus 25

Bukarest. 18.40: Gr. 19.45: Kozenn énekesnő, 20.10: Szimf. hangv.

Budapest. 8.15: Hangv. 12: Déli harangszó, időjárás-jelentés. 12.05: A Váro-

Denaturált-szesz

orig. hordóban 26 lej. Szállítás csakis azok részére eszközöltetik, akik denaturált szesz tartására jogosítottak.

Ullmann József & Fia

Vegyiáru Import Oradea. Telefon 677.

si Színház kamarakórusa férfikvartettjének hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Odeon grammofoonhangv. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5.15: Révé szBéla felolvasása. 5.45: Szalónzenekari hangv. — 7: Gazdasági bajok a napoleoni háborúk után. 7.30: Lugossy István tárogató estje. 8: Színműelőadás a Studióból. Nyul a bokorban. Utána cigányzene.

Bécs. 20: A filharmonikusok Walter Bruno vezényletével.

Berlin. 19.10: Karének. 19.30: Vidám felolvasás. 21: Hangosfilmek divatos dala. 22.20: Táncczene Hamburgból.

Breslau. 20.20: Schenke: Vénasszonyok nyara c. kántátéja.

Frankfurt. 19.30: Zongoraművek.

Heilsberg. 20: Zenekari hangv.

Kattowitz. 17: Cigányzene.

Milánó. 20.30: Operett.

Prága. 19: Kabaré.

Róma. 17.30: Ének- és zikari verseny. 20.45: Szimfónikus hangv.

Stuttgart. 20.35: Caruso-lemezek.

Varsó. 17: Szólista hangverseny. — 18.20: Kávéházi zene. 20: Könnyű zene. 22: Táncczene.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Bejárónót keresek délelőttre. Vasvári Pál ucca 37.

Eladó egy Wirth-zongora. Érdeklődni Deák Ferenc u. 6., III. emelet, 11.

Volt bécsi bölcsészethallgató tanítói vagy nevelői állást vállalna, liceistákat, ke reskedelmistákat felelősséggel előkészít. „Perfekt román, német, magyar” jelígere a kiadóba.

Izr. uricsalád elfogad urileányt teljes ellátásra, zongora- és fürdőszobahasználattal, központban. Oradea, özv. Berger Antanél, Vámház ucca 39. Kert ucca sarakház.

Párizsban tanult egyetemi hallgató jutányos áron francia órákat ad. Cím a kiadóban.

Önállóan főzni tudó jobb zsidó minde nes leány felvétetik. Ullmann József Oradea, Nagypiac tér 10.

Intelligens német kisasszony állást keres egy gyermek mellett. Zongoraoktatást is nyújt.

Keressék belvárosban uricsaládnál különbejáratu butorozott szobát teljes ellátással. Ajánlatok „Garçon” jelígere kiadóba.

Iskolás fiúk orth. kóser ellátást és kényelmes lakást kaphatnak. Levélbeli érdeklődőknek azonnal válaszolok. Wein stein Mózes Oradea, Str. Hilária 2.

Szászrégenben szigoruan vallásos orth. család elvállalna leánykakat teljes ellátásra. Zongorahasználat. Német nyelv. Cím a kiadóban.

Két fiatal urilánynak olcsón teljes ellátást ad K. Hirsch Margit Egyetem ucca 3., félémelet 4.

Keressék belváros közelében kétszoba konyha és fürdőszobás lakást. Neumann Samu Klastrom ucca 2. B. (Óvár.)

Iskolás gyermekeket teljes ellátással zongorahasználat és tanítással elfogad Strohli Pap ucca (Str. Paris 45.)

Intelligentes Kinderfräulein, Jüdin, sucht für sofort Stellung, geht auch aufs Land. Adresse: Leuchter Helen bei Herrn Dux Iclodul-Mare jud. Somes.

Gépi azzurt és preciz gomblyukkötést és pliszét, gaufreitt olcsón vállal. Nagyvárad, Piata Mihai Viteazul 5.

WELLS H. G.

Minden kötet egész vászonban kötve, gyönyörű papírra nyomtatva, kötetenként 60 lej. 1. Anna Veronika. 2. Az istenek elege. 3. Kipps. 4. A láthatatlan ember. 5 és 6. William Clissold világa. 7. Mr. Polly lázadása. 8. Amikor az üstökös eljön. 9. Egyelőre. 10. Elet és kaland. 11 és 12. Tono Bungay. 13. Mr. Britling. 14. Csodálatos történetek. 15. Az álom. 16. Bealby. 17. Mr. Levis-ham és a szerelem. 18. A tengeri tündér. 19 és 20. A szenvedélyes barátok. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában összeg és portóköltés előzetes beküldése utánvéttel.

MEGOLCSULT AZ AUTOBUSZ

Auto-Transport S. A. Auto-Modern S. A.

Leszállított nyári tarifája

Cluj—Gherla tour-retour 90—
Cluj—Dej tour-retour 120—
Cluj—Bistrita tour-retour 250—
Cluj—Tg.-Mures tour-retour 300—
Cluj—Reghin tour-retour 320—

Clujról indul		Nyári menetrend	Clujra indul vissza	
Reggel	Délután		Reggel	Délután
6	3	Cluj—Moci—Sarmasul—Tg.-Mures Cluj—Moci—Sarmasul—Reghin Cluj—Moci—Sarmasul—Mare Cluj—Gherla—Dej—Bistrita Cluj—Gherla—Dej Cluj—Panticeu Cluj—Bonțida	6	3
	4		5.45	
6	6		6	
12	4		6	3
	6:30		7.15	2:30
	6		6	
	6		7	

Számozott jegyek cluji jegypénztárunknál elővételen is kaphatók. Telefonon fen tartott helyeket előjegyzésbe veszünk. Dejről Baia-Mare, Sighet, Jibou, Targu-TELEFON 551 Lapusulura azonnali összeköttetés. TELEFON 551

A s
Vasár
mosfalvát
ban általa
sütjegyét
ben rész
Legutóbb
iszapban,
lyen meg
lom, aki
akinek z
körül, az
onnan
sőt megs
Az iga
van győz
hogy min
vezménye
vegye é
hogy me
rödjön m
idegenre
geztesse
fürdőt, a
ni, mert
Meg k
iszapos,
dém v
sanak
hajomért
hazajötte
hogy mo
jek világ
megkritiz
bizonyára
érdekelte
Nincs
plántálja
ket, ez e
vát fessz
ernyőket
nem nag
Drótső
lomböző
és rendez
Elővegre
fürdőző
trálja, n
A forr
bőző veg
ni kell. E
titsák m
hegyes k
dal.
Meleg
iszap ki
nő dolog
Legalább
ugyanan
Messe
róviz me
rőt nagy
lamelyes
Fekete
lok, bete
nak a st
még pró
meleg és
tötte isz
kezesére
zis és S
fővárosá
legkiván
Csak
csuf gaz
— Gor
nak. Pár
mer eln
semmitő
mi tanác
nök elé
elnök dö
fogja ha
A védő a
kalomma
elé, hogy
lani elm
sák, mer
gulowwn
Lebrun e
tést még
hozni.

HIREK

A szamosfalvi strand

*

Vasárnap délelőtt kirándultam Szamosfalvára, amely mint azt az országban általában tudják, legális, vagyis vasutjegyet ötven százalékos kedvezményben részesülő fűrdőhellyé avasztott. Legutóbb két év előtt, télen voltam az iszapban, ha jól emlékszem ezen a helyen meg is énekeltem. Azóta egyre halom, aki verszegény vagy reumás, vagy akinek zavarái vannak az anyagcsere körül, az menjen Szamosfalvára, mert ottan csak bő vérrrel és ruganyosan sőt megsoványodva kerül haza.

Az igazgatóság erről őszintén meg van győződve, különben nem követelné, hogy minden idegen, aki a CFR kedvezményét igénybe vette, komolyan is vegye ezt a kedvezményt. Követeli, hogy menjen ki és legalább egyszer fűrdődjön meg. Autóbusz kalauzra, vagy idegenre rábízni a jegyet, hogy bélyegzesse le, hogy mellőzni lehessen a fűrdőt, azt nem szabad. Meg kell izlelni, mert ez a legjobb fűrdőpropaganda!

Meg kell izlelni. Bűdös, kénzagu, iszapos, fekete, de hasznos. Székrekedésem volt napokon keresztül (bocsásanak meg ezért az esztétika-ellenes bajomért) kimentem, megfűrdöttem, hazajöttem, rendbejöttem. Ugy illenék, hogy most egy nagy dicsőretet tülköljek világgá, de én inkább nekálllok és megkritizálom a fűrdőt a fűrdözők és bizonyára nem utolsó sorban a fűrdő érdekében.

*

Nincs árnyék. Nem mondom, hogy plántáljanak gyorsan évszázados tölgyeket, ez egyszerre nem megy. De ponyvát feszíteni néhány rudra, vagy nagy ernyőket fölláztatni nem nagy költség, nem nagy fáradság.

Drótszőnyegnek huzódnak a fűrdő különböző részein. Ezeket le kell szedni és rendes drótkerítéssel kell kicserélni. Előre senki sem követelheti, hogy a fűrdő minden figyelmét arra koncentrálja, nehogy az alfélet összebezeze. A forrásokat — van vagy hat, különböző vegytartalommal — népszerűsíteni kell. Építsenek köréjük kávékat, tiszítsák meg a környéket a különböző hegyes kövektől, öntsék föl jó porondal.

Meleg van a pórusokba beivódott iszap kimosására. Ez föltétlenül kitűnő dolog. A hiba, hogy csak egy van. Legalább kettőt kéne a férfiaknak és ugyanannyit a nők részére felszerelni.

Messzebbmenő kívánság, hogy a forróvíz medencéjének a dombját, amelyről nagyon kellemes kilátás nyílik, valamelyest strandszerűen rendbehozzák.

*

Feketére iszapított öregek, fiatalok, betegek és sport-egészségesek járnak a strandon, vidám krampuszok. Ma még primitív környezetben, de kitűnő meleg és hideg medencék, nagy, napsütötte iszapterület áll mindenki rendelkezésére. Reméljük, hogy nyhül a krízis és Szamosfalva nekilendül. Erdély fővárosa mellett ki fog alakulni Erdély legkívánatosabb fűrdője.

Csak másszon ki az ország ebből a csuf gazdasági pocsolyából. (sz. i.)

Gorgulovné kegyelmet kér az urának, Párizsból jelentik: Gorgulow, Doumer elnök gyilkos merénylőjének ügye semmitőszéki elutasítása után a kegyelmi tanács, majd Lebrun köztársasági elnök elé kerül. Ugy a tanács, mint az elnök döntésének meghozatala előtt meg fogja hallgatni az elnökgyilkos védőjét. A védő azzal a kérelemmel fordul ez alkalommal a kegyelmi tanács és az elnök elé, hogy a halálra ítélt élethossziglani elmebeteg internálással szűjtő, mert elmebeteg. Férje ügyében Gorgulowné is kegyelmi kérvénnyel fordult Lebrun elnökhöz. Valószínű, hogy a döntést még e héten nyilvánosságra fogják hozni.

Kiterjedt kommunista kémszervezetet lepleztek le Csernovicban

Elfogtak egy szovjetkurirt, aki Bukovina és Oroszország között teljesített szolgálatot

Bucuresti-Bukarest, aug. 23. Hosszas nyomozás után a csernovici rendőrség tegnap letartóztatott egy szovjetkurirt, aki Besarabia és Bukovina között teljesített kurirszolgálatot. A letartóztatás a str. Comnen 36 sz. házban történt és

igen terjedelmes anyagot juttatott a hatóságok kezébe. Ennek alapján rövidesen újabb letartóztatások várhatók. Egyelőre Reiner iskolaigazgatót vették őrizetbe.

Három óceánrepülés van küszöbön. Newyorkból jelentik: Három óceánrepülés van küszöbön. Hutkinson amerikai származású angol pilóta feleségével, két leánykájával és négy utassal Grönlandon, Izlandon és Skócián át Angliába. A másik óceánrepülést Solverug és Petersen norvég pilóták készítik elő Osloba, a harmadikat az amerikai Williams fogja abszolválni, aki közben leszállás nélkül Rómába készül egy olasz férfivel s egy olasz színésznővel, aki utközben Firenze felett ejtőernyővel le akar ugrani a gépből, hogy hamarabb ott legyen a városban élő szüleinél.

Földregés a Kaukázusban. Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint Nakhiteswanban és a Kaukázus több pontján erős földregés pusztított. Az első jelentések szerint ezer épület összeomlott s az elemi csapásnak több, mint százötven halálos áldozata van.

Kirándulás Szovátára. A Magánalkalmazotti Federáció kolozsvári csoportja vasárnap, augusztus 28-n kirándulást rendez Szovátára. Indulás szombat este fél 11 órakor a Megyeháztól. Részvételi díj személyenként 15 lej. Jelentkezni lehet a Federáció irodájában (Str. Vaii—Patak uca 7. Építőmunkás-Otthon) vagy Izrael születésében (C. Maréchal Foch 2.) Vendégeket szívesen látunk. Vezető Major Ilonka.

Kezdődő érzelmesedésnél a természetes „Ferenc József” keserűvíz úgy az alhasi pangást, mint a renyhe emésztést megszünteti és a magas vérnyomást lecsillítja.

Eltemették a Niobe áldozatait. Berlinből jelentik: a Niobe katasztrófája 3 halálos áldozatát kedden délután 4 órakor temették a kieli tengerészeti arzenál udvaráról. Emlékbeszédet az áldozatot felett Ridel admirális tartott. A temetési szertartást az összes német rádió állomások közvetítették hallgatóiknak. A német hadihajók féláróra bocsátott zászlókkal teljesítettek a temetés nap szolgálatot. A temetés után a rádió 5 perces gyászszünetet tartott. A még hiányzó tengerészeti vezetőség újabb kutató hajókat küldött ki Laaland sziget déli partvidékére, a Niobe elsüllyedési helyére.

Két repülőgép zuhant le egy szerencsétlenül járt repülőistemetetésén. Varsóból jelentik: Posenben egy lezuhant s szörnyethalt repülőistemetetés alkalmából két lengyel katonai repülőgép a temető feletti keringés közben motordefektet kapott s lezuhant. Az egyik gép pilótája azonnal, a másik kórházba szállítás közben szenvedett ki.

Konkurrens akadt Piccardnak, aki 24 kilométerre akar emelkedni a stratoszférában. Londonból jelentik: O. Short angol tudós előkészületeket tesz arra, hogy felszálljon a stratoszférába a magas légrétegekben dúló szélviharok természetének tanulmányozására. A tudós 24—27 kilométeres magasságot szeretne elérni rendkívüli nagyságú ballonnal és nagyon könnyű alumíniumtövezetből készült gondolával.

Értesítés Bikszád fűrdőből

Augusztus 15-től a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel a fűrdőigazgatóság a szobák árait, hogy mindenkinek alkalmat adjon a Bikszádon való nyaralásra, a következőképpen szállította le:

A Berta-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 65.—
A Berta-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 110.—
A Mária és Anna lakokban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 50.—
A Mária és Anna lakokban egy kétágyas szoba napi	Lei 90.—
A Mórítz-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 40.—
A Mórítz-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 70.—

Ragadjuk tehát meg a kedvező alkalmat és keressük fel tömegesen Románia Karlsbadját, a gyomorhajosok Mekkáját.

Teljes napi penzió I. oszt. szállodában Lei 120.—

Előjegyzéseket elfogad a Fűrdőigazgatóság Bicsad (jud. Satu-Mare) és Satu-Maren dr. Braun, Str. Mihaj Viteazul (Rákóczi u.) 7. Telefon 62.

A legolcsóbb magyar lexikon a

Genius Kis Lexikon,

mely 1618 hasábján 110.000 sorban 40.000 cikket, 800 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fűzve, 150 lej egész vászonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portó-költség (20 lej) előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

NAPRÓL NAPRA

Hamburg kikötőjében tömegek csodálják az amerikai Manhattan luxus-hajót, az United States Lines új óceánjáróját, amely most elsősorban érkezett Európába. A hajó összes osztályainak minden kabinjában van transz-óceáni beszélgetésre alkalmas telefon és rádió, a turistaszályon is fűrdőszobák állandó meleg vízzel, a hajó pálmaházában velencei stílusú terraszkávéház s alulról is megvilágított üvegfenekű uszoda. A luxushajót, amelynek fedélzetén korlátlan mennyiségű szeszitalt szolgáltatnak fel, két éven át 5600 munkás építette.

A Morningpost szerint két mérnöknek állítólag sikerült olyan ágyut konstruálni, amely zajtalanul, füst és láng nélkül röpti ki lövedékeit.

Az olasz hadgyakorlatok a király és Mussolini jelenlétében folynak. Ma a csapatok stratégiai átcsoportosítási parancsot vittek keresztül, a repülőrajok pedig azt a feladatot kapták, hogy akadályozzák meg a hadsereg átkelését a Tiberisen.

Aubervilliersben az állatsereglet krokodilusa elszabadult s a strandfűrdözők között bukkant fel. Az állat megjelése a fűrdözők között óriási pánikot keltett. A veszedelmes hullót izgalmas vadászat után végre sikerült az állatseregletbe visszazáratni.

Mária román anyakirályné Habsburg Antal főherceg sportrepülőgépén Karlsbadba érkezett.

A stockholmi Aengsholmen-kastély, Kreuger tündérlakjára kitűzték az árverést. A kiküldési ár 75 ezer svéd korona. A berendezési tárgyakra külön-külön kell árverelni.

Az amerikai texasban tornádó Angerton és Preoport városok egy részét romba döntötte. A halálos áldozatok száma eléri a harmincat és sok sebesültje is van az itéletidőnek.

VIDÁM SAROK

Az amerikai newgatei börtönben a séta alatt két fegyenc beszélget. Az életük legfontosabb mozzanatait mondják el egymásnak:

- Hány évre?
- Ötre.
- Miért?
- Kiraboltam a Birmingham bankot. És te?
- Tíz év.
- Miért?
- Én alapítottam azt a bankot.

A gazdag és ismert nagykereskedő család egyetlen fia elhatározta, hogy festőművész lesz. Összefestett néhány képet s beállított velük egyik illusztris mesterünkhöz. A művész szemügyre vette a fiatal „kolléga” képeit, aztán így szólt:

- Ha én ilyen tehetséges ember lettem volna, mint maga, akkor már rég gazdag ember volnék.
- Igazán? — örvendezett az ifju.
- A művész bólintott:
- Igen. Mert akkor kereskedőnek adott volna az apám.

